

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido energoefektivitātes marķējuma satvaru un atceļ Direktīvu 2010/30/ES”

(COM(2015) 341 final – 2015/0149 (COD))

(2016/C 082/02)

Ziņotājs: Emilio FATOVIC

Eiropadome 2015. gada 31. augustā un Eiropas Parlaments 2015. gada 15. septembrī saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 194. panta 2. punktu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai, ar ko izveido energoefektivitātes marķējuma satvaru un atceļ Direktīvu 2010/30/ES”

(COM(2015) 341 final – 2015/0149 (COD)).

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Transporta, enerģētikas, infrastruktūras un informācijas sabiedrības specializētā nodaļa atzinumu pieņēma 2016. gada 7. janvārī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 513. plenārajā sesijā, kas notika 2016. gada 20. un 21. janvārī (20. janvāra sēdē), ar 218 balsīm par, 2 balsīm pret un 6 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK atbalsta Komisijas priekšlikumu izveidot energoefektivitātes marķējuma satvaru, uzskatot, ka, ja tas tiks pareizi ieviests un integrēts ar Ekodizaina direktīvu, tam būs pozitīva ietekme uz vidi, patērētājiem, uzņēmumiem un darba ņēmējiem.

1.2. Komiteja uzskata, ka ar šo priekšlikumu tiks risinātas galvenās problēmas, kas saistītas ar spēkā esošajiem tiesību aktiem, tostarp efektīva tiesību aktu piemērošana, efektīva tirgus uzraudzība un patērētāju tiesības saņemt skaidru, saprotamu un salīdzināmu informāciju. Jo īpaši EESK aicina Komisiju turpināt iesākto energoefektivitātes klašu standartizāciju un vienkāršošanu visām ražojumu kategorijām.

1.3. EESK atbalsta regulas, nevis direktīvas kā instrumenta izmantošanu, lai nodrošinātu tiesību akta efektīvu un vienotu īstenošanu visā Eiropā.

1.4. Komiteja par pareizu uzskata lēmumu izveidot ražojumu datubāzi kā piemērotu instrumentu tirgus uzraudzības efektivitātes uzlabošanai. EESK tomēr uzskata, ka ir būtiski intensificēt pārdošanā esošo ražojumu instrumentālās kontroles ar mērķi pārbaudīt ražojuma raksturlielumu un uz etiķetes norādīto raksturlielumu faktisko atbilstību.

1.5. EESK aicina Komisiju izveidot un finansēt kopīgus un saskaņotus mācību kursus visiem darba ņēmējiem un citām personām, kas iesaistītas uzraudzībā un kontrolē.

1.6. EESK atbalsta lēmumu atgriezties pie iepriekšējās A–G energoefektivitātes skalas, kas patērētājiem bija vieglāk saprotama, kā arī ieviest krāsu skalu no zaļās līdz sarkanajai krāsai, lai uzlabotu ražojuma energoefektivitātes noteikšanu.

1.7. Komiteja ierosina izstrādāt energomarķējuma jaunu grafisku izkārtojumu, lai tādējādi apkarotu viltošanu un izvairītos neskaidrību radīšanas patērētājiem, jo īpaši pārejas periodā. Turklāt EESK iesaka krāsu skalu atstāt pelēku tām klasēm, kuras tirgū pieejami ražojumi neaizņem skalas atjaunināšanas rezultātā vai arī sakarā ar Ekodizaina direktīvā noteiktajiem ierobežojumiem.

1.8. EESK ierosina jauno marķējumu apvienot ar citu patērētājiem būtisku informāciju, piemēram, par ražojumu minimālo izmantošanas laiku un energopatēriņu ražojuma lietošanas laikā, tostarp ņemot vērā oglekļa dioksīda pēdu. Šāda informācija ir ļoti svarīga, lai padarītu ekonomiski salīdzināmus energopatēriņu ietekmējošos ražojumus, kuri pieder dažādām klasēm, un lai novērstu un kavētu ražojumu plānoto novecošanos.

1.9. EESK uzskata, ka, uzticot pašām dalībvalstīm tik būtisku jautājumu kā sankciju sistēmas pieņemšana, tiktu veicināta nevienmērīga atbilstības ievērošana, padarot nelietderīgu regulas izmantošanu direktīvas vietā.

1.10. Komiteja uzskata, ka saskaņā ar subsidiaritātes principu ES būtu jāatvieglo augstākas energoefektivitātes ražojumu pieejamība nelabvēlīgākajām sociālajām grupām, lai cīnītos ar enerģētisko nabadzību.

1.11. EESK uzskata, ka, ņemot vērā principu "dizains visiem", ir jāizstrādā ražojumi, ko var izmantot ikviens, tostarp marķējumam jābūt saprotamam visiem, īpašu uzmanību pievēršot iedzīvotāju ar invaliditāti vajadzībām.

1.12. Komiteja aicina ES rīkoties, lai iespējamo papildu izmaksu segšana, kas rodas saskaņā ar jauno marķējuma sistēmu, netiktu automātiski pārnesta uz mazumtirgotājiem vai galalietotājiem.

1.13. EESK ir sarūgtināta, ka pilnībā trūkst jebkādas *ad hoc* stratēģijas tiešsaistes tirdzniecībai, kas, tieši pretēji, uzskatāma par nepieciešamu, jo tā ir viena no jomām, kurā normatīvo aktu piemērošana ir lielā mērā nepietiekama. EESK jo īpaši aicina steidzami rīkoties, lai regulētu tiešsaistes tirdzniecības vietas, kurās tika atklāti vislielākie pārkāpumi saistībā ar energomarķējuma norādes pienākumu.

1.14. EESK norāda, ka nav arī *ad hoc* pasākumu attiecībā uz reģenerētajiem energopatēriņu ietekmējošiem ražojumiem. EESK uzskata, lai novērstu normatīvo aktu trūkumu un galvenokārt lai veicinātu energoefektivitātes un aprites ekonomikas stratēģiju labāku integrāciju, jo īpaši jāreglamentē šādu ražojumu tirdzniecība, ja tie tiek pārdoti attiecīgajās tirdzniecības vietās.

1.15. Komiteja aicina Eiropas Komisiju pievērst īpašu uzmanību ražojumiem, kas importēti no trešām valstīm, lai aizsargātu Eiropas ražošanu no iespējamās negodīgas konkurences vai krāpniecības marķējuma būtiskas viltošanas gadījumā.

1.16. EESK uzskata, ka ES nevar sasniegt savus energoefektivitātes mērķus tikai ar patērētāju aktīvu iesaisti. Tādēļ komiteja aicina, lai organizēta pilsoniskā sabiedrība papildinātu valstu valdību centienus īstenot efektīvākus un plašākus informēšanas un izpratnes veidošanas pasākumus, tostarp attiecībā uz atsevišķiem mazumtirgotājiem.

1.17. Komiteja atbalsta priekšlikumu reklāmā obligāti iekļaut katra ražojuma energomarķējumu, bet, ja tas nav iespējams, vismaz energoefektivitātes klasi, lai labāk informētu patērētājus un palielinātu viņu informētību.

1.18. EESK uzskata, ka tikai viena nedēļa, kas atvēlēta pārejas perioda beigās, ir pārāk īss laiks, lai pilnībā nomainītu ražojumu marķējumu saskaņā ar jauno sistēmu. Tādēļ tā lūdz to pagarināt uz 30 dienām.

1.19. EESK aicina Komisiju izvēlēties piesardzīgāku un pārdomātāku pieeju deleģētajiem aktiem. Komiteja konkrēti vēlas, lai pilnvaras būtu skaidri noteiktas, būtu nodrošināta Parlamenta uzraudzība un, jo īpaši, lai deleģēto aktu pieņemšana vienmēr būtu saistīta ar faktisku apspriešanos ar dalībvalstīm, EESK un ieinteresētajām personām un to iesaisti.

1.20. EESK uzskata, ka astoņi gadi ir atbilstošs periods marķējuma satvara pārskatīšanai, tomēr ierosina veikt šī satvara ietekmes novērtējumu vidējā termiņā.

1.21. Komiteja uzskata, ka ir svarīgi izveidot nepārprotamu un stabilu skalas atjaunināšanas mehānismu, kas turpmākās skalas atjaunināšanas, kuras būs nepieciešamas sakarā ar tirgus tehnoloģiskajām pārmaiņām, ļautu īstenot ekonomiski, precīzi un neapstrīdami. Tādēļ komiteja ierosina sākt skalas atjaunināšanu tikai tad, kad A energoklases ražojumu īpatsvars tirgū būs vismaz 20 %.

2. Ievads

2.1. Komisija 2015. gada 25. februārī publicēja Enerģētikas savienības paketi, kas sastāv no trīs paziņojumiem:

- pamatstratēģija spēcīgai Enerģētikas savienībai ⁽¹⁾,
- paziņojums par ES nostāju Klimata politikā: darbs pie globālā nolīguma par klimata pārmaiņām,
- paziņojums, kurā noteikti pasākumi, lai sasniegtu mērķi līdz 2020. gadam īstenot energotīklu starpsavienojumu 10 % apjomā.

2.2. Enerģētikas savienības stratēģiju, kuras pamatā ir holistiska pieeja un kuras mērķis ir uzlabot energoapgādes drošību, ilgtspēju un konkurētspēju, veido pieci aspekti:

- enerģētiskā drošība, solidaritāte un uzticēšanās,
- pilnībā integrēts Eiropas enerģijas tirgus,
- energoefektivitāte, kas palīdz ierobežot pieprasījumu,
- ekonomikas dekarbonizācija,
- pētniecība, inovācija un konkurētspēja.

2.3. Saistībā ar šo stratēģiju ir paredzēta regula, ar ko izveido energoefektivitātes marķējuma satvaru, lai atceltu iepriekšējo Direktīvu 2010/30/ES ⁽²⁾.

2.4. Jaunais marķējuma satvars ietver vēl vienu tiesību aktu, t. i., Direktīvu 2009/125/EK jeb Ekodizaina direktīvu ⁽³⁾. Kā norāda klimata politikas un enerģētikas komisārs *Miguel Arias Cañete*, vienlaicīga abu tiesību aktu īstenošana "līdz 2020. gadam Eiropā ļaus ietaupīt tikpat daudz enerģijas, cik Itālijā izmanto katru gadu, t. i., kas līdzvērtīga 166 miljoniem tonnu degvielas", radot ievērojamu ietekmi uz CO₂ samazināšanu.

2.5. Jaunajā regulā cita starpā ir ņemti vērā arī *ex post* novērtējuma rezultāti attiecībā uz spēkā esošajiem tiesību aktiem, starp iedzīvotājiem un ieinteresētajām personām notikušo apspriešanu iznākums, kā arī īpašs ietekmes novērtējums ⁽⁴⁾.

3. Komisijas priekšlikuma kopsavilkums

3.1. Komisijas priekšlikums pirmo reizi ir izstrādāts regulas, nevis direktīvas formā ne tikai tādēļ, lai dalībvalstīm un uzņēmumiem vienkāršotu regulatīvo vidi, bet arī, lai nodrošinātu, ka tajā ietvertos principus piemērotu un izpildītu vienoti visā Eiropas Savienībā.

3.2. Priekšlikumā paredzēts izveidot ražojumu datubāzi, lai uzlabotu tirgus uzraudzības efektivitāti. Ražotājiem šajā datubāzē būs jāievada noteikta informācija. Ir svarīgi uzsvērt, ka šāda informācija uzņēmumiem jau tagad pēc pieprasījuma ir jāsniedz valstu tirgus uzraudzības iestādēm. Tādēļ Eiropas Komisija lēš, ka papildu izmaksas uzņēmumiem būs minimālas ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Atsauce: COM(2015) 80 final.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 19. maija Direktīva 2010/30/ES par enerģijas un citu resursu patēriņa norādīšanu ražojumiem, kas saistīti ar energopatēriņu, izmantojot etiķetes un standarta informāciju par precēm (OV L 153, 18.6.2010., 1. lpp.).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 21. oktobra Direktīva 2009/125/EK, ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem (OV L 285, 31.10.2009., 10. lpp.).

⁽⁴⁾ SWD(2015) 139.

⁽⁵⁾ COM(2015) 341 final, "Paskaidrojuma raksta" 2.3. punkts.

3.3. Priekšlikuma mērķis ir pārskatīt spēkā esošo energoefektivitātes skalu, kas tika ieviesta ar Direktīvu 2010/30/ES, divu iemeslu dēļ:

- a) tika norādīts, ka, izmantojot skalu ar klasēm no A+ līdz A+++, marķējums kļuvis mazāk saprotams un attur patērētājus iegādāties ražojumus ar lielāku energoefektivitāti;
- b) vairākās kategorijās tirgus jau ir piesātināts ar augstākās energoefektivitātes klases ražojumiem.

Tādēļ Komisija ierosina atgriezties pie sākotnējās A–G skalas, kas tiek uzskatīta par saprotamāku, nomainot marķējumā skalas visiem ražojumiem, kas pašlaik ir pārdošanā. A un B klase paliks brīva, lai novērstu visaugstāko klašu tūlītēja piesātinājuma problēmu⁽⁶⁾. Turklāt papildus tam ir paredzēts arī ieviest marķējumā krāsu skalu no zaļās līdz sarkanajai krāsai, kas apzīmētu ražojumus, kuri no enerģētikas viedokļa ir vairāk vai mazāk efektīvi.

3.4. Priekšlikumā paredzēts sešu mēnešu pārejas periods, kura laikā pārdošanā esošie ražojumi būs pieejami ar dubulto marķējumu, lai precīzāk īstenotu skalu nomainu marķējumā, neradot patērētājiem turpmākas neskaidrības. Turklāt šajā posmā dalībvalstīm būs jāorganizē *ad hoc* kampaņas, lai informētu patērētājus par jauno marķējuma sistēmu.

3.5. Kā uzskata Komisija, uzraudzībai un sankciju sistēmas noteikšanai arī turpmāk jāpaliek attiecīgo dalībvalstu pārziņā⁽⁷⁾.

3.6. Komisijai ir piešķirtas pilnvaras pieņemt deleģētos aktus, lai nodrošinātu tiesību aktu pareizu piemērošanu. Šādas pilnvaras Padome un Parlaments var atsaukt jebkurā laikā. Saistībā ar katru deleģēto aktu Komisijai būs jānodrošina līdzsvarota dalībvalstu un ieinteresēto personu pārstāvju līdzdalība attiecībā uz konkrēto ražojumu kategoriju. Dalībvalstis un ieinteresētās personas tiksies *ad hoc* Apspriežu forumā.

3.7. Nākamā energomarķējuma regulējuma pārskatīšana paredzēta pēc astoņiem gadiem. Tirdzniecībā jau esošo produktu marķējums tiks pārskatīts pēc pieciem gadiem, taču pēc regulas pieņemšanas tirgto produktu skalas atjaunināšanas precīzs grafiks nav noteikts.

4. Vispārīgas piezīmes

4.1. EESK atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu, kura pamatā ir apziņa, ka energoefektivitātes marķējumam ir pozitīva ietekme uz vidi, patērētājiem, Eiropas uzņēmumiem un nodarbinātības līmeni⁽⁸⁾.

4.2. EESK jaunajai marķējuma sistēmai piešķir svarīgu stratēģisku, kā arī tīri tehnisku nozīmi, jo tā gan tiešā, gan netiešā veidā ietekmēs enerģētikas, iekšzemes tirdzniecības, tehnoloģiju attīstības nozares, vides jomu un kopumā visus ilgtspējīgas attīstības procesus.

4.3. Komiteja atzīst: lai gan atsevišķos aspektos priekšlikumam trūkst pietiekama vērienīguma un redzējuma, tas ir vērtējams atzinīgi, jo ar to tiek risinātas galvenās problēmas, kas saistītas ar spēkā esošajiem tiesību aktiem. Šajā priekšlikumā uzmanība faktiski ir vērsta uz tūlītēju un neatliekamam problēmu risināšanu, neparedzot iespējamās tirdzniecības un enerģijas ražošanas attīstības tendences nākotnē.

4.4. EESK aicina Komisiju turpināt iesākt energoefektivitātes klašu standartizāciju un vienkāršošanu visām ražojumu kategorijām. Tam būs liela nozīme selektīvās pieejas izplatīšanā attiecībā uz iegādi, ko veic patērētāji, izvēloties augstākas kvalitātes produktus.

4.5. EESK atbalsta lēmumu par regulas, nevis direktīvas kā instrumenta izmantošanu, lai nodrošinātu tiesību akta efektīvu un precīzu īstenošanu vienotā veidā visā Eiropā. Šāda instrumenta selektīva izmantošana ir būtiska, ņemot vērā arī notiekošo Eiropas integrācijas procesu.

⁽⁶⁾ COM(2015) 341 final, 7. panta 3. punkts.

⁽⁷⁾ COM(2015) 341 final, 4. panta 5. punkts.

⁽⁸⁾ EESK atzinums par tematu "Ekodizains/enerģiju patērējoši ražojumi" (OV C 112, 30.4.2004., 25. lpp.).

4.5.1. Komiteja atbalsta priekšlikumu izveidot ražojumu datubāzi kā nepieciešamu instrumentu tirgus efektīvai uzraudzībai. Jāatzīmē, ka daudzās Eiropas dalībvalstīs patērētāju organizācijas ir vairākkārt norādījušas uz problēmu saistībā ar iepriekšējās Direktīvas 2010/30/ES nepietiekamu īstenošanu un no tā izrietošo faktu, ka tirgū ir ražojumi, kuriem nav marķējuma par energopatēriņu. Tas ir jādara arī tādēļ, lai nodrošinātu patiesi līdzvērtīgus konkurences nosacījumus ražojumiem iekšējā tirgū.

4.6. Tomēr EESK uzskata, ka ražojumu datubāzes izveidei ir svarīga, taču ne izšķiroša nozīme saistībā ar pietiekamu tirgus uzraudzību, un vēlas, lai kompetentās iestādes palielinātu pārdošanā esošo ražojumu instrumentālās kontroles ar mērķi pārbaudīt ražojuma raksturlielumu un uz etiķetes norādīto raksturlielumu faktisko atbilstību.

4.7. Ņemot vērā tirgus kontroles un uzraudzības ļoti tehnisko raksturu, komiteja aicina Komisiju izstrādāt kopīgus standartizētus mācību kursus darba ņēmējiem un citām iesaistītajām personām, kas veic tirgus uzraudzību un kontroli, un paredzēt tam atbilstošu finansējumu, lai tādējādi visās dalībvalstīs regula tiktu ieviesta savlaicīgi un ar pienācīgu efektivitāti.

4.8. Komiteja atbalsta lēmumu atgriezties pie sākotnējās A–G energoefektivitātes skalas, jo patērētājiem tā ir vieglāk saprotama. Kā piemērs tiek minēts tas, ka starp A+++ un A+ klases ledusskapjiem pastāv energopatēriņa atšķirība, kas līdzvērtīga 42 %, lai gan pašreizējā marķējuma sistēma neļauj uzreiz saprast energoefektivitātes un izmaksu atšķirību. Tas nozīmē, ka attiecībā uz dažām ražojumu kategorijām tiek piemērots princips “kas maksā vairāk, tērē mazāk”, ļaujot patērētājiem neilgā laikā atgūt izmaksas par augstāko kategoriju. Tādēļ ir nepieciešams, lai marķējums būtu skaidrāks, saprotamāks un salīdzināms.

4.9. EESK uzskata, ka galvenais šā priekšlikuma mērķis ir tā vienota piemērošana visā Eiropā, bet, ja tik būtisks jautājums kā sankciju sistēmas pieņemšana tiek atstāta katras dalībvalsts ziņā, tiks veicināta tiesību akta nevienmērīga ievērošana, padarot nelietderīgu regulas izmantošanu direktīvas vietā.

4.10. Kopumā komiteja uzskata, ka šādi veidota jaunā marķējuma sistēma varēs nodrošināt šādus ieguvumus:

4.10.1. Patērētāji saņems vēl precīzāku, atbilstošāku un salīdzināmu informāciju par energoefektivitāti un energopatēriņu attiecībā uz visiem ražojumiem, ko pārdod Eiropas Savienībā, veicinot pirkumus, kuri ir pārdomāti, ekonomiski izdevīgi ilgtermiņā un kuru izmantošana ir videi labvēlīga.

4.10.2. Ražojumu brīva aprīte uzlabosies, nodrošinot vienlīdzīgus nosacījumus. Tas stiprinās arī Eiropas uzņēmumu konkurētspēju, kuri, saņemot priekšrocības pirmiem ienākt tirgū salīdzinājumā ar trešo valstu uzņēmumiem, kā arī augstākas peļņas normas iespējas, tiks stimulēti ieviest inovācijas.

4.10.3. Nodarbinātības līmenis paaugstināsies, ja Eiropas uzņēmumi apņemsies turpmāk nepārcelt savu ražošanu, netiešā veidā nodrošinot Eiropas ražošanas un iekšzemes patēriņa atjaunošanos.

5. Īpašas piezīmes

5.1. Komiteja uzskata, ka jaunā marķējuma sistēma uzlabos situāciju saistībā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem, bet neatrisinās visas patērētāju informēšanas vajadzības. Šajā sakarā komiteja iesaka jaunajā marķējumā ietvert citu informāciju, piemēram, par ražojumu minimālo izmantošanas laiku⁽⁹⁾ un energopatēriņu visā ražojuma lietošanas laikā, tostarp ņemot vērā oglekļa dioksīda pēdu. Šāda informācija ir ļoti svarīga, lai padarītu ekonomiski salīdzināmus energopatēriņu ietekmējošos ražojumus, kuri pieder dažādām klasēm, un lai novērstu un kavētu ražojumu plānoto novecošanos.

⁽⁹⁾ EESK atzinums par tematu “Rūpniecības preču izmantošanas laiks un patērētāju informēšana” (OV C 67, 6.3.2014., 23. lpp.).

5.1.1. Papildu informācija, kas ir noderīga, bet patērētājiem nebūtiska, piemēram, enerģijas papildu izmaksas, ko rada ražojumi, kurus lieto sadzīves automatizācijai, varētu būt pieejama, izmantojot īpašu tīmekļa vietni par ražojumu energoefektivitāti vai QR kodu uz marķējuma, tādējādi nodrošinot, ka katrs ražojums ir viegli pieejams ar planšetdatoru un viedtālruni, kā tas līdzīgā nolūkā jau tiek īstenots citām precēm saistībā ar rīcības plāna "Lietiskais internets" pakāpenisku ieviešanu⁽¹⁰⁾.

5.2. Komiteja ierosina izstrādāt energomarķējuma jaunu grafisku izkārtojumu, lai tādējādi apkarotu viltošanu un izvairītos neskaidrību radīšanas patērētājiem, jo īpaši pārejas periodā. Turklāt EESK iesaka krāsu skalu atstāt pelēku tām klasēm, kuras tirgū pieejamie ražojumi neaizņem, lai tādējādi nemazinātu patērētāju vēlmi pirkt. Tas attiecas gan uz zemākajām klasēm, kurās ar Ekodizaina direktīvu ražojumi tika izņemti no tirgus, gan uz augstākajām klasēm, kurās tirgū esošie ražojumi vēl neietilpst vai iekļauti skalas atjaunināšanas rezultātā.

5.3. EESK atgādina Komisijai argumentus, kas jau minēti atzinumā TEN/516⁽¹¹⁾, un jo īpaši "enerģētiskās nabadzības" problēmu, kas skar vairāk nekā 50 miljonus iedzīvotāju visā ES. Tas nozīmē, ka saskaņā ar subsidiaritātes principu Eiropas Savienībai ir pēc iespējas vairāk jāveicina augstākas energoefektivitātes ražojumu pieejamība visnabadzīgākajām un visneaisargātākajām sabiedrības grupām. Vienlaikus Eiropas Savienībai vajadzētu rīkoties, lai iespējamo papildu izmaksu segšana, kas rodas saskaņā ar jauno marķējuma sistēmu, netiktu automātiski pārnesta uz mazumtirgotājiem vai galalietotājiem.

5.3.1. Daudzās Eiropas valstīs jau ir veiksmīgi īstenota laba prakse attiecībā uz subsidiaritāti un energopatēriņu ietekmējošu ražojumu pieejamību. Viena no tām paredz iespēju nodokļu deklarācijā atskaitīt izmaksas par augstākas klases energopatēriņu ietekmējošiem ražojumiem. Tomēr, neraugoties uz to, ka valstu laba prakse kopumā ir noderīga un svarīga, EESK pauž cerību, ka Eiropas Savienība un Eiropadome, jo īpaši ņemot vērā energoefektivitātes paaugstināšanas nozīmi, efektīvi īsteno subsidiaritātes principu un rīkosies, lai izstrādātu vienotu stratēģiju visu iedzīvotāju iesaistei "enerģētikas revolūcijas" procesā.

5.4. EESK uzskata, ka, ņemot vērā principu "dizains visiem", kura mērķis ir izstrādāt ražojumus, ko var izmantot ikviens, arī marķējumam jābūt arvien saprotamākam visiem, īpašu uzmanību pievēršot iedzīvotāju ar invaliditāti vajadzībām.

5.5. EESK ir sarūgtināta par to, ka nav izstrādāta īpaša stratēģija tiešsaistes tirdzniecībai, kuras apgrozījums nepārtraukti pieaug un kas līdz šim ir viena no jomām, kurā ražojumu salīdzināmība un jo īpaši tirgus uzraudzība ir sarežģītāka un sagādā vairāk grūtību. Saskaņā ar novērojumu centra *MarketWatch* datiem tikai 23 % no tiešsaistes tirdzniecībā esošajiem ražojumiem ir pareizs marķējums. Tas ir viens no faktoriem, kas izkropļo tirgu, radot acīmredzamu kaitējumu uzņēmumiem un patērētājiem.

5.5.1. Komiteja norāda, ka pašreizējā Deleģētā regula (ES) Nr. 518/2014 par energopatēriņu ietekmējošu ražojumu marķējumu internetā, kas stājās spēkā 2015. gada 1. janvārī, netika atbilstoši saistīta ar jauno regulas priekšlikumu. Tajā cita starpā ir noteikts, ka marķējums ir obligāts tikai jauniem ražojumiem, nevis tiem, kas jau ir pārdošanā; šajā gadījumā ir paredzēts brīvprātīgs marķējums. Turklāt regulas priekšlikumā nav aplūkota tiešsaistes tirdzniecības vietu problēma, kad patērētājs bieži vien neapzināti nopērk ražojumus, ko pārdošanai piedāvā trešie reklāmdevēji, par kuru viltoto vai nepatieso reklāmu vietne neatbild.

5.6. EESK konstatē, ka ne tagadējā, ne jaunā marķējuma sistēma nerisina jautājumu par reģenerētajiem energopatēriņu ietekmējošiem ražojumiem. Šajā sakarā komiteja uzskata, ka šādu ražojumu un galvenokārt ražojumu, kas tiek pārdoti attiecīgajās tirdzniecības vietās, tirdzniecības reglamentēšana ir pamatota un nepieciešama, lai novērstu nepilnības regulējumā un jo īpaši lai veicinātu Ekodizaina direktīvas un Komisijas paziņojuma "Ceļā uz aprites ekonomiku"⁽¹²⁾ labāku integrāciju. EESK arī atgādina jau iepriekš veiktos pasākumus ražojumu plānotās novecošanas novēršanā, veicinot ilgāk lietojamu un izturīgāku ražojumu tirdzniecību⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ EESK atzinums par tematu "Lietiskais internets – rīcības plāns Eiropai" (OV C 255, 22.9.2010., 116. lpp.).

⁽¹¹⁾ EESK atzinums par tematu "Saskaņota Eiropas rīcība enerģētiskās nabadzības novēršanai un apkarošanai" (OV C 341, 21.11.2013., 21. lpp.).

⁽¹²⁾ COM(2014) 398 final. EESK atzinums par tematu "Ceļā uz aprites ekonomiku: bezatkritumu saimniekošanas programma Eiropai" (OV C 230, 14.7.2015., 91. lpp.).

⁽¹³⁾ Sk. 9. zemsvītras piezīmi.

5.7. Lai aizsargātu Eiropas ražošanu no iespējamās negodīgas konkurences, EESK aicina Eiropas Komisiju pievērst īpašu uzmanību ražojumiem, kas importēti no trešām valstīm. Komiteja jo īpaši aicina Komisiju sākt plašu kampaņu pret marķējuma viltošanu, nodrošinot marķējumu pret viltojumiem, nostiprinot subjektīvo un objektīvo atbilstību un, ja ir konstatēta būtiska viltošana, sodot importētāju un atsaucot ražojumu no tirgus.

5.8. Komiteja uzsver, ka izglītošana par ražojumu pārdomātas iegādes un lietošanas jautājumiem ir būtisks aspekts, lai sasniegtu mērķus, ko Eiropas Savienība ir pieņēmusi energoefektivitātes jomā. Dalībvalstis tiek pamatoti aicinātas uzņemties vadošo lomu, organizējot informēšanas un izpratnes veidošanas *ad hoc* kampaņas. Tomēr EESK gaida pilsoniskās sabiedrības organizāciju aktīvu iesaistīšanos gan valstu, gan Eiropas līmenī, lai veidotu efektīvāku un plašāku komunikāciju⁽¹⁴⁾, tostarp attiecībā uz atsevišķiem mazumtirgotājiem.

5.8.1. Komiteja atbalsta Komisijas priekšlikumu reklāmā obligāti iekļaut katra ražojuma energomarķējumu vai arī, ja tas nav iespējams, vismaz energoefektivitātes klasi, lai informētu patērētājus un palielinātu viņu informētību par energopatēriņu ietekmējošu ražojumu pārdomātas iegādes un lietošanas jautājumiem⁽¹⁵⁾.

5.9. EESK uzsver nepieciešamību pārskatīt dažus aspektus attiecībā uz pārejas periodu, kas vajadzīgs, lai īstenotu ražojumu marķējuma skalas atjaunināšanu. Regulā ir noteikts, ka šā sešu mēnešu perioda beigās viena nedēļa būtu pietiekams laiks, lai pārietu no dubultā marķējuma sistēmas uz viena marķējuma sistēmu, pēc kura paliks tikai ražojumi ar jaunās sistēmas marķējumu. Šis periods varētu būt pārāk īss un neatbilstošs, tāpēc komiteja prasa to pagarināt līdz 30 dienām, kas ir laiks, kuru parasti piešķir uzņēmumiem ražojumu inventarizācijai.

5.10. EESK aicina Komisiju saglabāt piesardzīgāku un pārdomātāku pieeju deleģētajiem aktiem. Konkrēti Komiteja vēlas, lai pilnvaras būtu skaidri noteiktas, būtu nodrošināta Parlamenta uzraudzība un, jo īpaši, lai deleģēto aktu pieņemšana vienmēr būtu saistīta ar faktisku apspriešanos ar dalībvalstīm, EESK un ieinteresētajām personām un to iesaisti⁽¹⁶⁾.

5.11. EESK atbalsta *ad hoc* Apspriežu foruma izveidi, lai veidotu strukturētu dialogu starp Komisiju, dalībvalstīm un ieinteresētajām personām.

5.12. EESK uzskata, ka astoņi gadi marķējuma satvara pārskatīšanai ir atbilstošs periods, tomēr komiteja gaida rūpīgu novērtējumu vidējā termiņā, lai visaptverošā veidā noskaidrotu tā ietekmi un īstenošanas pašreizējo situāciju. Šāda iniciatīva tiek uzskatīta par vēl jo vairāk nepieciešamu tādēļ, ka šajā priekšlikumā paredzēts direktīvu aizstāt ar regulu.

5.13. Komiteja uzskata, ka ir svarīgi izveidot nepārprotamu un stabilu skalas atjaunināšanas mehānismu, kas turpmākās skalas atjaunināšanas, kuras būs nepieciešamas sakarā ar tirgus tehnoloģiskajām pārmaiņām, ļautu īstenot ekonomiski, precīzi un neapstrīdami. Šajā sakarā komiteja uzskata, ka skalas atjaunināšana jāsāk faktiskas nepieciešamības gadījumā un tikai tad, kad A energoklases ražojumu īpatsvars tirgū būs vismaz 20 %.

Briselē, 2016. gada 20. janvārī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS

⁽¹⁴⁾ EESK pētījums par pilsoniskās sabiedrības lomu ES Atjaunojamo energoresursu direktīvas īstenošanā. Galvenais koordinators – Ribbe, 2015. gada janvāris.

⁽¹⁵⁾ COM(2015) 341 final, 10. apsvēruma un 3. panta 3. punkta a) apakšpunkts.

⁽¹⁶⁾ EESK atzinums par tematu "Deleģētie akti" (OV C 13, 15.1.2016., 145. lpp.).